

hvor liden Fordeel Arbejstjerne havde formaaet at udbringe af disse raar Jorder, og derfor nu ikke vilde gaae ind paa saa høie Afgifter paa Sogneres Udmærksjorder som paa de af Staten bortarvesfæstede. — Tovrigt er det mig naturligtviis fjæet, at den høitædede Finantsminister ikke har Noget imod, at denne Sag tages under Overveielse indenfor Thingets Bægge. Jeg vil haabe, at det høitædede Thing vil lade Sagen gaae til anden Behandling, og jeg vil da senere foreslaae et Udvalg nedsat for nærmere at undersøge den. Kommer Udvalget saa til det Resultat, at der Intet er ved den at gjøre: nuvel, saa skal jeg finde mig deri; thi saa har jeg gjort, hvad jeg har kunnet, og saa er Sagen undersøgt. Bliwer den dødsdømt, som Ministeren talte om, saa er den falden, og saa skal jeg ikke have Mere med den at gjøre; men, dersom Udvalget kommer til det modsatte Resultat, da vil jeg haabe, at Thinget ogsaa vil skænke Udvalget sin Understøttelse.

Behmann: Jeg skal paa ingen Maade modsig den ærede Finantsministers Udtalelse om, at man ved Behandlingen af hele denne Sag har høit Dnske at fremhjælpe Agerbruget paa Bornholm og navnlig Opdyrkningen af den store Deel af Den, som fra Arilds Tid har ligget hen aldeles øde, og ubenyttet, hvorfor der virkelig ikke kan siges Noget paa, at enkelte Naboer have søgt at bringe Tid ud af nogle af disse Strækninger, der ellers ikke gave nogensomhelst Indtægt. Jeg veed ikke, om den ærede Finantsminister personlig har seet den Skikkelse, hvort den egentlige Midte af Bornholm henligger. Jeg troer, at Enhver, der har seet det, selv uden paa nogen Maade at være kyndig i Landrasenet, snarere maa forundre sig over, at der overhovedet er gjort endog blot ganske sporadiske Forsøg paa disse Jorders Opdyrkning, end troe, at det skulde være en Gjenstand, hvorpaa der, især naar man ikke kan anvende en stor Driftscapital derpaa, egentlig skulde kunne bygges noget productivt Agerbrug. Jeg har, som sagt, ingen Tvivl om, at Regjeringen har høit de allerbedste Hensigter med de Foranstaltninger, den i denne Henseende har sat i Værk, men

netop derfor synes det mig at være beklageligt, dersom Hensigten ikke skulde være bleven naaet, og derom holder jeg mig fuldkommen overbevist, at der idetmindste nogle Steder paa Bornholm findes Lodder, for hvilke den nuværende Afgift for et enkelt Aar maaskee neppe vilde kunne siges at være en passende Salgspris, naar de solgtes til Eiendom. Jeg skal heller ikke paa nogen Maade benægte, at det endnu stadfæstes, hvad der var bekendt for Bisbys Soret, at Bornholmerne just ikke udmærke sig ved nogen overordentlig Boielighed og Foelighed, men det udelukker jo ikke, at der kan være Forhold tilstede, som virkelig indeholde en meget stor Opfordring til at søge at gjøre deres Interesser gjældende. Der er en Sag, som nu Gud ske Lov er ude af Verden, med hvilken jeg tidligere som Minister har høit Meget at gjøre, og med Hensyn til den kan jeg ikke sige Andet, end at den hele Forvirring og Forvikling oprindelig hidrørte fra Regjeringen, idet den ligefrem var en næsten undgaaelig Følge af den Mangel paa Fremhyn og Dmtanke, som ved Sagens allerførste Behandling var udvist, ligesom Regjeringen da ogsaa ved sin senere Behandling af denne Sag selv gav Anledning til, at den ad Domstolsveien kom ned i et saadant Ufere, at jeg ikke vidste andet Maad end at tye til Kongedømmetsmagten. Jeg troer altsaa, at man maa erkende, at Bornholmerne, om de end ikke vare aldeles uskyldige, dog ikke havde kunnet undgaae at komme til at staae ligeoverfor Forviklinger, der ikke kunde løses ad administrativt Veie og heller ikke ad Domstolens Veie, thi den Dom, der faldt i Sagen, var en uendelig Dom, og i intet muligt Tilfælde vilde Domstolene have kunnet give det Realitetsvar, hvad der da i dette Tilfælde skulde være gjort, saaledes at man, da imidlertid Grundloven var udkommen, og Sagen ikke mere kunde afgjøres ved kongelig Resolution, stod ligeoverfor den Nødvendighed at maatte indkomme med en Lov til Rigsdagen for at faae ordnet et Forhold, der fra først af var forkludret ved den Maade, hvorpaa det var taget. Jeg skal ikke nu udtale nogen bestemt Mening om det Forhold, der her foreligger, men om det andet taler jeg virkelig med Autoritet, thi jeg har